

Rozwój mowy dziecka

Rozwój mowy dziecka jest uwarunkowany genetycznie, zależy od wrodzonych właściwości organizmu człowieka, ale możliwy jest jedynie w kontakcie ze środowiskiem społecznym, z innymi ludźmi. Słowem, jest to proces, w którym współgrają czynniki biologiczne i społeczne. W rozwoju mowy wyodrębnia się okresy:

- **Okres zerowy** trwa pod poczęcia do rozwiązania.
- **I okres**, czyli **okres melodii** trwa od urodzenia do 1 roku życia.
- **II okres**, czyli **okres wyrazu** przypada na drugi rok życia dziecka. Potrafi ono wypowiadać wszystkie samogłoski z wyjątkiem wyrazów samogłosek nosowych ą, ę. W tym okresie doskonali się artykulacja spółgłosek: m, p, b, n, t, d, n, k, ś, ć, czasami także ż i dż, zaś pozostałe spółgłoski są zwykle zastępowane łatwiejszymi.
- **III okres**, czyli **okres zadania** trwa od drugiego do trzeciego roku życia. W tej fazie dziecko zaczyna posługiwać się zdaniami, które na początku składają się z 2-3 wyrazów i stopniowo stają się coraz bardziej rozbudowane, 4-5 wyrazowe.
- **IV okres**, czyli **okres swoistej mowy dziecięcej** przypada na okres przedszkolny, a więc trwa od trzeciego do siódmego roku życia dziecka. W dalszym ciągu wzbogacany jest zasób słownictwa, rozwijana umiejętność budowania zdań złożonych, następuje dalszy rozwój artykulacyjny.

3 - latek powinien już wymawiać wszystkie spółgłoski: m, mi, b, bi, p, pi, f, fi, w, wi, ś, ź, ć, dż, ń, k, g, ki, gi, h, t, d, n, l, li, ł, j. W tym wieku pojawiają się głoski: s, z, c, dz. Choć dużo głosek dziecko umie już wypowiedzieć poprawnie w izolacji i pod dyktando, jednak w mowie spontanicznej zastępuje je łatwiejszymi pod względem artykulacyjnym. Najczęściej s, z, c, dz, sz, ź, cz, dż są zastępowane przez zmiękczone odpowiedniki ś, ź, ć, dź. R wymawiane jest jak j lub l; zamiast f występuje h i odwrotnie.

Dziecko 4 – letnie powinno już wymawiać w mowie potocznej s, z, c, dz. Pojawia się głoska r, choć jej opóźnienie nie powinno jeszcze niepokoić. Opanowanie r jest dla dziecka tak wielkim sukcesem, że – koncertując się na tym osiągnięciu – tak często go nadużywa, zamieniając l w r. jest to typowy objaw hiperpoprawności. Z którego dziecko samoistnie wyrasta. Głoski sz, ź, cz, dż są zastępowane przez s, z, c, dz, lub ś, ź, ć, dź i jest to seplenienie fizjologiczne, np. „siafa” lub „safa”.

Mowa dziecka 5 - letniego jest już właściwie zrozumiała. Głoski sz, ż, cz, dż potrafi poprawnie powtórzyć, choć w mowie potocznej mogą jeszcze wymawiane jak s, z, c, dz. Głoska r powinna być już wymawiana, ale często pojawia się dopiero w tym okresie.

Dziecko 6 - letnie powinno mieć już poprawną wymowę wszystkich głosek.

Rozwój mowy następuje równolegle z rozwojem motoryki narządów artykulacyjnych. Mowa wytwarza się dzięki skoordynowanej aktywności muskulatury języka, warg, gardła podniebienia, krtani i płuc. Dlatego tak wielki nacisk kładzie się w praktyce logopedycznej na ćwiczenia artykulacyjne i oddechowe, które powinny być wykonywane systematycznie od początku rozwoju mowy dziecka.

Anna Pużyńska
Logopeda szkolny